

Vad gör vi inom hälso- och sjukvårdsuppdraget?

Carina Gyllner Bergmark

Handläggare, SKL:s kvinnofridssatsning

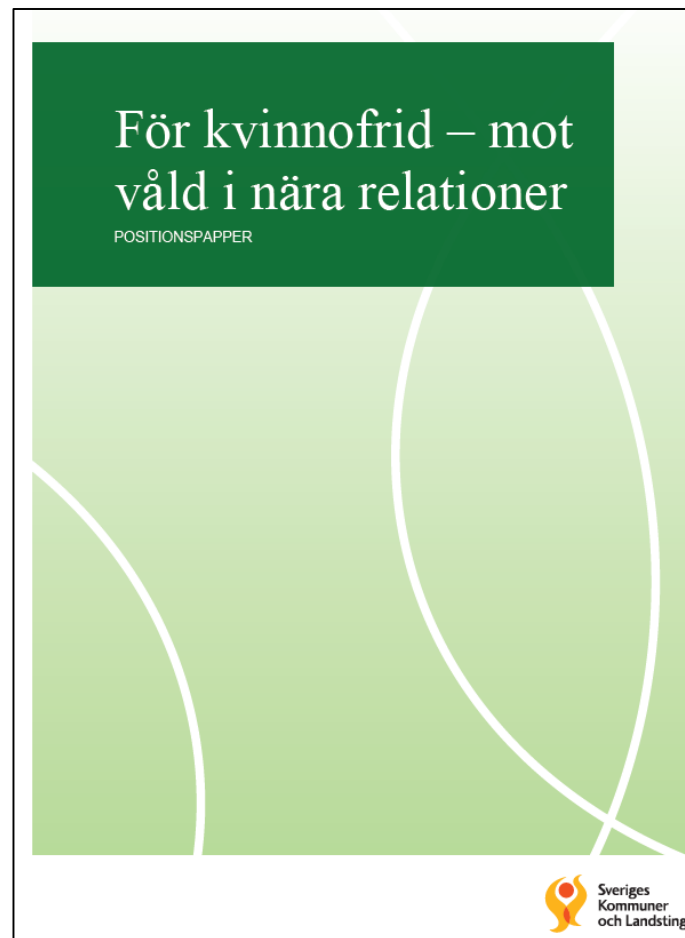
Avdelningen för Vård och omsorg, SKL

Anita Kruse, sakkunnig inom våldsområdet

Avdelningen för Vård och omsorg, SKL

anita.kruse@skl.se

Mobil 0703-751978

Treåriga mål för SKL:s kvinnofridssatsning

1. Stärkt och utvecklad nationell, regional och lokal samverkan på kvinnofridsområdet.
2. Stärkt och utvecklad nationell, regional och lokal systematisk uppföljning och analys av kvinnofridsarbetets kvalitet och resultat.
3. Stärkt och utvecklat arbete inom socialtjänsten med att förebygga och tidigt upptäcka våld, ge stöd till våldsutsatta och deras barn och beteendeförändrande insatser till våldsutövare.
4. Stärkt och utvecklat arbete inom hälso- och sjukvården med att förebygga och tidigt upptäcka våld, ge stöd och behandling till våldsutsatta och deras barn och beteendeförändrande insatser till våldsutövare.
5. Stärkt och utvecklat genusförändrande våldsförebyggande arbete i förskola och skola.

Stärkt och utvecklat arbete inom hälso- och sjukvården med att förebygga och tidigt upptäcka våld, ge stöd och behandling till våldsutsatta och deras barn och beteendeförändrande insatser till våldsutövare.

Vad gör vi inom SKL?

- Hälso- och sjukvårdsdirektörernas nätverk har utsett 2 hälso- och sjukvårdsdirektörer som kontaktpersoner
Lena Lundgren, Region Östergötland
Lisbeth Gibson, Region Jämtland Härjedalen
- Referensgrupp med 10 representanter från landsting/regioner
Identifiera utvecklingsbehov inom hälso- och sjukvården
- RSS (Regionala Stöd Strukturer)-nätverk med representanter från alla län

Stärkt och utvecklat arbete inom hälso- och sjukvården med att förebygga och tidigt upptäcka våld, ge stöd och behandling till våldsutsatta och deras barn och beteendeförändrande insatser till våldsutövare.

Vad gör vi inom SKL?

- Besöker landsting/regioner/kommunförbund för dialoger med politiker, chefer och tjänstemän med ansvar för arbetet mot våld
- Intressebevakning av olika regeringsuppdrag som handlar om våld
- Intressebevakning inom närliggande områden tex psykisk hälsa och missbruk/beroende
- Deltar och föreläser på olika konferenser
- Samarbetar med andra nationella verksamheter med våldsuppdrag som tex Socialstyrelsen och Jämställdhetsmyndigheten

Socialstyrelsens regeringsuppdrag – samverkan

Uppdrag att planera för utökad samverkan i frågor om förbättrad upptäckt av våld i nära relationer m.m.

- Socialstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket
- Redovisning senast 1 juni 2019

Socialstyrelsens samverkansuppdrag

- **Ta fram en plan för utökad samverkan mellan myndigheterna 2019–2021 i frågor om:**
 - Rutiner och metoder för att upptäcka våldsutsatthet och våldsutövande
 - Övergripande information om våld, lagstiftning, skydd och stöd
 - Hänvisning till socialtjänst, hälso- och sjukvård samt rättsväsende för berörda individer
 - Förstärkt stöd till relevant personal med klientkontakter

Samverkansuppdraget, forts

- Samverka med länsstyrelserna, Statens servicecenter, andra relevanta myndigheter och SKL
- Samordningsförbunden – NNS?
- Beakta hedersrelaterat våld och förtryck (...)
- Beakta särskild sårbarhet (...)
- Analysera förutsättningarna för samverkan med länsstyrelserna, utifrån deras uppdrag (...)

Stärkt och utvecklat arbete inom hälso- och sjukvården med att förebygga och tidigt upptäcka våld, ge stöd och behandling till våldsutsatta och deras barn och beteendeförändrande insatser till våldsutövare.

Vad gör vi inom SKL?

- Arrangerar konferenser för SKL:s kvinnofridsnätverk som riktas till anställda vid kommuner, landsting och regioner
- Arrangerar seminarier om dödligt våld som riktas till tex Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheten, Regeringskansliet, SKL:s nätverk för socialchefer och hälso- och sjukvårdsdirektörer, Psykiatrinätverket, SKL:s politiska beredningar för socialpolitik och individomsorg, hälso- och sjukvård samt primärvård och äldreomsorg inklusive SKL:s anställda vid Vård och omsorgsavdelningen samt olika nätverk

Hur kan vi utveckla arbetet för att förebygga dödligt våld och ge adekvata insatser det har inträffat?

Varje år dör vuxna och barn till följd av våld från en närstående.

- Hur kan hälso- och sjukvården och socialtjänsten och bli bättre på att identifiera riskfaktorer och förebygga det dödliga våldet?
- Vilket stöd och vilka insatser behövs från nationell nivå?
- Vilka ytterligare beslut och åtgärder behövs för att förstärka hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens möjligheter att:
 - Förebygga våld i nära relation och på sikt förebygga dödligt våld?
 - Ge adekvata insatser när dödligt våld har inträffat?
 - Ge adekvat stöd och behandling till de överlevande barnen?

Sammanfattning och utdrag från Socialstyrelsens Dödsfallsutredningar 2016–2017

- **Det fanns brister i samordningen av insatser. Samhällsaktörerna arbetade i stor utsträckning parallellt. Relevant information delades inte och ingen samordnad planering genomfördes i samråd med den enskilde.**
- **Våldsutsattheten upptäcks inte. Utredningarna visar att det mest omfattande problemet var att våldet inte upptäcktes av de involverade samhällsaktörerna. Våldet blev oftast inte känt om inte den våldsutsatta på eget initiativ hade vänt sig till en samhällsaktör för att berätta om sin utsatthet.**

Dödligt våld i nära relationer – Västra Götalandsregionen

Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer (VKV) bedriver sedan 2016 ett forskningsprojekt kring dödligt våld i nära relationer.

Utöver att kartlägga hur många fall av dödligt våld i nära relationer som förekommit i Västra Götaland under tidsperioden 2000-2016 är projektets huvudsyfte är att identifiera riskfaktorer för dödligt våld i nära relationer, såväl mäns våld mot kvinnor som kvinnors våld mot män, vilket kan bidra till att sådant våld kan förhindras och möjliggöra ett förebyggande arbete.

Avsikten är att identifiera eventuella brister i samverkan och rapportering mellan myndigheter och organisationer, såsom hälso- och sjukvård, polis, rättsväsende, socialtjänst.

Avsikten är även att undersöka närståendes erfarenheter och upplevelser av att en nära anhörig bragts om livet. Dessutom ska förövares och närstående till förövares uppfattning och förståelse av det inträffade undersökas.

DÖDLIGT VÅLD I NÄRA RELATIONER I VÄSTRA GÖTALAND 2000-2016

- 58 fall av förövare är identifierade varav 8 är s.k. utvidgade självmord där eventuella överlevande barn har mist både mamma och pappa.
- 10 fall av förövare är kvinnor.
- Totalt är 59 fall av offer identifierade. En förövare dödade två kvinnor.
- Sammanlagt har 83 överlevande barn till offer och förövare drabbats.

För barn som utsätts för direkt våld eller upplever våld från den ena föräldern mot den andra föräldern får det stora konsekvenser.

- **Psykologiska, fysiologiska och sociala konsekvenser.**
- **Barn som upplever våld mot sin förälder eller omsorgsperson riskerar att utveckla en allvarlig och långvarig psykisk ohälsa, som depressivitet, ångest, PTSD, självdestruktivitet, aggressivitet, svårigheter i umgänget med andra barn samt koncentrationssvårigheter och svårigheter i skolan.**
- **Barnen kan också drabbas av hälsoproblem som astma, eksem, magont, förstoppning, sömnsvårigheter, huvudvärk och ätstörningar.**

Vad vill forskargruppen bidra med?

- **Kvalitativ forskning saknas**
- **Anhörigperspektiv saknas**
- **Kunskap om hur det dödliga våldet kan förebyggas**
- **Kunskap för förändring**

De forskare som ingår i projektet är:

Viveka Enander, Fil.Dr., projektledare för aktuellt projekt samt lektor i socialt arbete vid Göteborgs universitet.

Gunilla Krantz, MD, Professor vid Avd. För Samhällsmedicin och Folkhälsa, Göteborgs universitet samt forskare vid VKV.

Henrik Lysell, Med. Dr. forskare vid VKV och utredare vid Socialstyrelsen. Tidigare verksam vid Karolinska institutet.

Karin Örmon, Dr. Med. Vet., forskningsledare vid VKV, samt klinisk lektor inom psykiatrisk vård Malmö Universitet.

Islandsprojektet

Utvecklings- och samarbets-/samverkansprojekt mellan polis, åklagare, socialjour, socialtjänst och hälso- och sjukvård,

vid akuta våldshändelser i familjer med barn i Göteborg,
Västra Götaland

Islandsprojektet

Projektets Syfte

Utveckla ett konkret och effektivt samarbete/samverkan mellan polis, åklagare, socialjour, socialtjänst samt hälso- och sjukvård. (Rättsmedicin, Barnhuset, Barnskyddsteamet)

Samarbetet/samverkan fokuseras på handläggning och uppföljning på en operativ nivå vid akuta våldshändelser i familjer med barn.

Islandsprojektet

Övergripande mål

Våldsutsatta vuxna och barn, barn som bevittnat/upplevt våld skall ur ett helhetsperspektiv i större omfattning synliggöras och erhålla ett adekvat och konsekvent bemötande samt erhålla skydd, stöd och behandling.

Personer som utövar våld skall i större omfattning lagföras och erhålla adekvat stöd och behandling.

Medverkande verksamheter i projektet

- Polisens Utvecklingsavdelningen, Region väst
- Polisen i Storgöteborg, Västra Götaland
- Åklagarmyndigheten, Utvecklingscentrum i Göteborg
- Åklagarmyndigheten, Åklagarområde Väst, Göteborgs åklagarkammare
- Socialtjänsten, IFO, Stadsdelsförvaltning Askim/Frölunda/Högsbo, Västra Göteborg, Göteborg
- Socialjouren, Göteborg, Social resursförvaltning, Göteborgs stad
- Drottning Silvias Barnsjukhus, Barnakuten, Göteborg
- Sahlgrenska Universitetssjukhuset Östra akuten/ Akut- och olycksfallsmottagning Sahlgrenska
- Kungshöjds jourcentral
- Frölunda vårdcentral
- Barn- och ungdomspsykiatri, Frölunda
- Barn- och ungdomsmedicin, Frölunda
- Barnskyddsteamet Västra Götaland
- Barnhuset i Göteborg
- Rättsmedicinalverket, Västra Götaland

Gemensamma målbilder och samsyn

- Fokus på de operativa akuta aktiviteterna, samarbete/samverkan samt uppföljning
- Fokus på att förbättra kopplingar/överlämningar
- Effektivisera tid i syfte att eliminera onödig väntan för de drabbade, konkret handläggning och högre kvalitet.

Ny rapport från VKV- Västra Götalandsregionen

Nu har vi kommit över tröskeln – frågeformulär om våld till 2.400 patienter

Människor som har utsatts för våld söker ofta hälso- och sjukvård på grund av diffusa fysiska och/eller psykiska symtom, ofta utan att vara medvetna om att deras ohälsa kan ha samband med det våld de utsatts för.

Fallbeskrivning

Hälso- och sjukvården är en viktig aktör som har både möjlighet och ansvar att fånga upp dessa patienter, även i ett mycket tidigt skede av utsatthet, vilket kräver att personalen ställer rutinmässiga frågor om våld istället för att fråga på indikation eller vid misstanke.

Validerade frågor om våld framtagna av VKV- Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer.

Frågor Om Våld (FOV) från 18 år

- **Har du blivit hotad, kontrollerad, förnedrad, trakasserad eller liknande av en närstående? (Med närstående menar vi partner, familjemedlem eller släkting)**
Ja Nej
- **Har du blivit slagen, sparkad, knuffad eller skadad på något annat sätt av en närstående?**
Ja Nej
- **Har du känt press att mot din vilja delta i eller se på sexuella handlingar av en närstående?**
Ja Nej
- **Har du varit utsatt för verbala, psykiska och/eller fysiska sexuella kränkningar av en närstående?**
Ja Nej
- **Har du blivit utsatt för våld enligt fråga 1-4 av någon annan person än någon närstående?**
Ja Nej
- **Har du under din uppväxt sett eller hört en närstående bli utsatt för våld enligt fråga 1-4?**
Ja Nej
- **Har du själv som vuxen utsatt någon annan för våld enligt fråga 1 – 4?**
Ja Nej

Nu har vi kommit över tröskeln -

BVC

Sammanställningen av frågeformulären från BVC visade att **26 procent** av de **795** nyblivna mammorna som besvarade frågeformuläret FOV, någon gång i livet hade varit utsatta för en eller flera typer av våld.

Att under sin uppväxt ha bevittnat/upplevt våld mot någon närstående eller annan viktig vuxen uppgavs av **14 procent**, av dessa hade majoriteten varit våldsutsatta själva.

Det var ungefär **fem gånger så vanligt** att ha varit utsatt för fysiskt, psykiskt och respektive sexuellt våld bland de som bevittnat/upplevt våld vid en jämförelse med de som inte bevittnat/upplevt våld.

Nu har vi kommit över tröskeln -

Rehabiliteringsmottagningar för vuxna samt tvärprofessionella bedömningsteam

Sammanställningen av frågeformulären visade att **52 procent** av de **575** kvinnorna och **47 procent** av de **214** männen som svarade på FOV uppgav att de varit utsatta för en eller flera typer av våld.

Bland kvinnorna svarade **27 procent** att de som barn bevittnat/upplevt våld mot någon närstående eller annan viktig vuxen, bland männen var denna siffra **31 procent**.

Av de kvinnor och män som svarat att de som barn bevittnat/upplevt våld mot någon närstående eller annan viktig vuxen, **hade en betydligt större andel någon gång i livet varit våldsutsatta själva.**

Hur kan vi utveckla arbetet för att förebygga dödligt våld och ge adekvata insatser det har hänt?

Varje år dör vuxna och barn till följd av våld från en närstående.

- Hur kan hälso- och sjukvården och socialtjänsten och bli bättre på att identifiera riskfaktorer och förebygga våld och det dödliga våldet?
- Vilka ytterligare beslut och åtgärder behövs för att förstärka hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens möjligheter att:
 - Förebygga våld i nära relation och på sikt förebygga dödligt våld?
 - Ge adekvat stöd och behandling till de överlevande barnen?
- Vilket stöd och vilka insatser behövs från nationell nivå?

Tack för att vi fick komma till er på Gotland !

Med medlemmarnas behov i centrum!

Anita Kruse, sakkunnig inom våldsområdet
Avdelningen för Vård och omsorg, SKL

anita.kruse@skl.se

Mobil 0703-751978

